Sector gewaarschuwd voor ‘kodakmoment’

De teelt van bollen moet in 2030 zonder chemische middelen plaatshebben. Dat is de stellige overtuiging van André Hoogendijk, adjunct-directeur van de KAVB. ‘Als een kind leert lopen en vijftig keer valt, denkt het niet ‘dat is niets voor mij’. Precies hetzelfde geldt voor de bollenteelt. Er is geen keus meer, want als een teelt zonder chemie niet lukt, is de teelt er straks niet meer.’

Tekst: Roza van der Veer
Fotografie: René Faas

Maurits Groen

Ard Reijtenbach

André Hoogendijk

Richard Immink

André Hoogendijk, adjunct-directeur van de KAVB, sprak donderdag 1 december op het congres Vitale Teelt in Floralis in Lisse. Tegenover tientallen telers, handelaren, beleidsmakers en adviseurs wees hij erop dat er in de bollensector al veel gebeurt om duurzamer te telen. Zo zijn er programma’s om het bodemleven en de biodiversiteit te beschermen en er zijn telers die de overstap maken naar de productie van biologische bollen.
“Met chemie is niets mis”, stelt Hoogendijk. “Sommige middelen zijn minder gevaarlijk dan wat wij dagelijks in onze mond stoppen. Toch moeten we in 2030 zonder chemie telen. Een van de redenen is dat de productie van chemische middelen voor de bollensector stopt. De sierteelt is met 2 procent afzet een nichemarkt voor de chemische bedrijven. En daar is de bollenteelt nog maar een klein deel van.”
Ook constateerde Hoogendijk dat de toelating van chemische middelen stopt en middelen worden verboden. Plagen worden resistenter en chemie lost steeds minder teeltproblemen op. “Maar ook de omgeving, de retail, onze medewerkers en vooral de consument wil het niet meer. De consument wil groen. Wij verkopen emotie, liefde, verdriet en geluk, en zij moet vertrouwen in ons houden. We moeten aan de slag en we zullen dit, met hulp van andere sectoren, oplossen zodat we straks nog betere bollen telen.”

KODAKMOMENT

Ook Maurits Groen, motivator duurzaam ondernemen en in 2015 op de eerste plek van de duurzaamheidsmeter van dagblad Trouw, hield de aanwezigen voor dat het roer om moet. Hij wees naar een bedrijf als Kodak dat niet meeging in de veranderende wereld. “Ze dachten dat mensen toch wel fotorolletjes nodig zouden hebben. Mensen bleken herinneringen te willen vastleggen. Dat kon ook op een andere manier en Kodak werd vergeten.”
Groen voorziet hetzelfde voor een bedrijf als Shell dat onlangs aankondigde door te gaan met olie en gas oppompen. “Als mensen doorkrijgen dat een groot fossiel bedrijf bezig is om onze leefomgeving om zeep te helpen, worden mensen boos. De publieke opinie kan snel omslaan en je krijgt dan nooit meer gelijk, zelfs al heb je het. Zorg dat de bollensector dit niet overkomt.”

GEREEDSCHAPSKIST

Tijdens het congres in Lisse werden verschillende oplossingen geschetst om te komen tot een bollenteelt zonder chemische middelen. Zo mocht Ard Reijtenbach van Plantlab vertellen over gesloten teelt, Roel Schellang van de Hogeschool Leiden over bodemmonitoring van MinION, Maaike Raaijmakers van Bionext over biologische teeltoplossingen en Richard Immink (bollenprofessor in Wageningen) over innovaties in de teelt. Immink, wiens pleidooi bij de meeste aanwezigen als veelbelovend werd aangemerkt, pleitte dat we moeten stoppen met het achteraf repareren van teeltproblemen. Hij trok een parallel met de auto-industrie waarbij steeds aan de buitenkant van de auto roest werd bestreden. “Op een gegeven moment is gekozen voor andere materialen en was het probleem opgelost. Zo moeten wij ook met de bollenteelt omgaan. Niet steeds maar ziektes bestrijden door preventief of achteraf chemische middelen te gebruiken, maar uitgaan van de intrinsieke eigenschappen van de bol. We moeten het DNA van de bol in kaart brengen en kijken of we ziekteresistentie kunnen inbouwen. Zo krijgt de teelt een goed gevulde gereedschapskist om mee te werken.”

> ‘Sommige middelen zijn minder gevaarlijk dan wat wij dagelijks in onze mond stoppen. Toch moeten we in 2030 zonder chemie telen’

Immink wees er op dat nog veel werk moet worden verzet, want de DNA-kaart van de tulp is honderd keer groter dan die van de mens. Als die kaart compleet is, moet er vervolgens worden geleerd om die gegevens te lezen. “Voorts moeten we zorgen dat de vermeerdering minder tergend langzaam gaat dan nu het geval is. We weten nu dat in de tulp een handrem is ingebouwd die voorkomt dat alle kleine bolletjes met behulp van suikers uitgroeien tot bollen. De kunst is om die handrem te vinden in plaats van, zoals tot nog toe, meer suikers toe te voegen. Op die manier kunnen we resistentere soorten sneller vermeerderen. Dat is hard nodig, want er ontstaan elke dag nieuwe virussen die we een stap moeten voorblijven. Kennis is de sleutel voor deze race.”

EENRICHTING

Immink pleitte ook voor het opzetten van eenrichtingsteelt waarbij de productie van bollen voor broeierij en droogverkoop gescheiden wordt van de productie van plantmateriaal. Bij de aardappelteelt en veel groenteteelten is dat al jaren de gebruikelijke gang van zaken. “Doordat bollentelers werken met hun eigen uitgangsmateriaal kunnen ziektes zich ophopen. Dat voorkom je door de teelten te scheiden.” Hij pleitte voor meer geld voor onderzoek om te voorkomen dat ook de bollensector straks een ‘kodakmoment’ krijgt. “We lopen technologisch nog steeds voorop, maar de ontwikkelingen elders gaan hard. Zelfs in China werken ze nu met bollen. We waren altijd de locomotief, maar we moeten oppassen dat andere treinen ons inhalen.”

TELERS GEZOCHT

Ook al hadden de congresgangers veel vertrouwen in de bollenprofessor, Immink wees erop dat ook oplossingen uit andere hoeken belangrijk zijn. Zoals de MinION van Roel Schelland van de Hogeschool Leiden en Generade. Met het apparaat, dat in een broekzak past, wordt de bodemsamenstelling gemeten. Komende periode wordt gekeken hoe de verzamelde gegevens worden omgezet in werkbare instructies voor de telers. Schelland: “We zoeken telers om daar samen aan te werken.”
Ook Maaike Raaijmakers zocht telers om over te stappen op de biologische teelt die volgens haar in 2030 de norm is. “De natuur is geen vijand die je moet doden. De natuur kan voor je werken. Kijk wat de bodem nodig heeft. Dat verschilt niet van een mens, want het gaat om gezonde voeding, afwisseling, gezelschap, structuur en af en toe wat rust. Combineer dat met goed uitgangsmateriaal en afnemers die het biologische verhaal vertellen en maak kans op die meerprijs in de markt.”